

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА
ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Світовий фондовий ринок: сучасний стан та закономірності розвитку»

здобувача Вовк Анастасії Богданівни

Науковий керівник: професор Мозговий Олег Миколайович

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Мозговий О.М.

(підпис)

Київ 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
Освітньо-професійної програми

Ярослава Столярчук

(підпис)

_____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Олег Мозговий

(підпис)

_____ 20__ р

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Вовк Анастасії Богданівні

заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: Світовий фондовий ринок: сучасний стан та закономірності розвитку

Тему затверджено наказом ректора Університету від "22" лютого 2023 р .
№ 345-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах: нормативно-правових документів з питань регулювання фондового ринку, праць вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема спільні праці українських та зарубіжних науковців, дані веб-сайтів фондових бірж, інтернет-порталів статистичних даних та інтернет-ресурсів.

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1 Теоретико-методологічні основи світового фондового ринку

Розділ 2 Сучасний стан та розвиток світового фондового ринку

Об'єкт дослідження:	Світовий фондовий ринок.
Предмет дослідження:	Розвиток та сучасний стан ефективного функціонуючого міжнародного фондового ринку.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Визначення та обґрунтування сучасного стану та розвитку світового фондового ринку за сучасних ринкових відносин.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	<u>1.Визначити економічну сутність світового фондового ринку та його структури.</u>
	<u>2.Дослідити елементи та функції світового фондового ринку.</u>
	<u>3.Означити роль фондового ринку для залучення інвестицій.</u>

У розділі 2	<u>1.Проаналізувати інноваційні технології, як важливий чинник розвитку світового фондового ринку.</u>
	<u>2. Оцінити сучасний стан та перспективи розвитку світового фондового ринку.</u>
	<u>3.Дослідити рушійні процеси розвитку світового фондового ринку.</u>

Завдання підготував
науковий керівник

(підпис)

Мозговий О.М.

(ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2023 р.

Завдання одержав
здобувач

(підпис)

Вовк А.Б.

(ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2023 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 54 сторінки, 1 таблицю, 5 рисунків, список використаних джерел з 59 найменувань.

«Світовий фондовий ринок: сучасний стан та закономірності розвитку»

Об'єктом дослідження є світовий фондовий ринок.

Предметом дослідження є розвиток та сучасний стан ефективного функціонуючого міжнародного фондового ринку.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – визначення та обґрунтування сучасного стану та розвитку світового фондового ринку за сучасних ринкових відносин.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- визначення економічної сутності світового фондового ринку та його структури;
- дослідження елементів та функцій світового фондового ринку;
- означення ролі фондового ринку для залучення інвестицій;
- аналіз інноваційних технологій як важливого чинника розвитку світового фондового ринку;
- аналізування сучасного стану та перспективи розвитку світового фондового ринку;
- дослідження рушійних процесів розвитку світового фондового ринку.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів полягає в узагальненні ролі і значення світового фондового ринку; дослідженні сучасного стану та розвитку світового фондового ринку.

Інформаційною базою дослідження є офіційні дані сайтів Міжнародного Валютного Фонду, Світового Банку, публікації журналів, інформаційних, статистичних та рейтингових агентств, наукові праці та монографічні дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців та дослідників даного аспекту, матеріали та аналітичні звіти міжнародних організацій.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Ключові слова: світовий фондовий ринок, акції, облігації, розвиток.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023.

Відгук
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»
факультету Міжнародної економіки і менеджменту

Бабак А.В.
(прізвище, ініціали)

на тему

Структура, сутність та функції світового фінансового ринку

1. Актуальність теми:

Визначення ролі світового фінансового ринку в економіці України, аналіз тенденцій розвитку світового фінансового ринку, а також впливу світового фінансового ринку на економіку України.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи:

автором визначено роль світового фінансового ринку в економіці України, аналіз тенденцій розвитку світового фінансового ринку, а також впливу світового фінансового ринку на економіку України.

3. Наявність самостійних розробок автора:

автором проведено аналіз тенденцій розвитку світового фінансового ринку, а також впливу світового фінансового ринку на економіку України.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій:

автором проведено аналіз тенденцій розвитку світового фінансового ринку, а також впливу світового фінансового ринку на економіку України.

5. Наявність недоліків:

автором проведено аналіз тенденцій розвитку світового фінансового ринку, а також впливу світового фінансового ринку на економіку України.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:

автором проведено аналіз тенденцій розвитку світового фінансового ринку, а також впливу світового фінансового ринку на економіку України.

Науковий керівник:

Мозовська О.М.
(підпис) (прізвище, ініціали)

“24” 05 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СВІТОВОГО ФОНДОВОГО РИНКУ.....	10
1.1. Економічна сутність світового фондового ринку, його структура.....	10
1.2 Інструменти та функції світового фондового ринку.....	15
1.3. Роль світового фондового ринку розвитку світової економічної системи в умовах цифровізації та глобалізації.....	22
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК СВІТОВОГО ФОНДОВОГО РИНКУ.....	28
2.1. Інноваційні технології як важливий чинник розвитку світового фондового ринку.....	28
2.2. Сучасний стан та перспективи розвитку світового фондового ринку...	33
2.3. Рушійні процеси розвитку світового фондового ринку.....	42
Висновки до розділу 2.....	44
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	

ВСТУП

У сучасному світі економічні процеси постійно змінюються: від глобалізації до діджиталізації. Фінансові ринки є найважливішою ланкою в економіці, і від їх ефективного функціонування та розвитку залежить добробут суспільства. Основна роль фінансових ринків полягає в забезпеченні ефективного руху товарів і грошей, результатом якого є фінансові ресурси та операції з управління ризиками.

Сучасні фінансові ринки відіграють важливу роль у світовій економічній системі. Вони спрямовують заощадження, які переважно надходять від домогосподарств, до суб'єктів (фізичних або юридичних осіб), які потребують ресурсів. Більшість ресурсів акумулюється на фінансових ринках, які підтримують інвестиційну діяльність компаній та урядів. Фінансові ринки зазвичай поділяються на грошові ринки та ринки капіталу, а фондові ринки є частиною обох ринків.

У сучасних розвинутих ринкових відносинах проблема визначення сутності фондового ринку полягає в наступному. Фондовий ринок можна ототожнити з фінансовим ринком в цілому, оскільки він є частиною ринків, які існують в обох сегментах: грошового ринку, який обслуговує короткостроковий рух заощаджень, та ринку капіталу, який обслуговує середньо- та довгостроковий рух фінансових ресурсів. Група здійснює операції з фінансовими інструментами, що класифікуються як цінні папери грошового ринку зі строком погашення до одного року та цінні папери ринку капіталу зі строком погашення більше одного року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження теоретичних та методичних питань функціонування та розвитку фондового ринку серед науковців здійснили І.С. Віктор, С. В. Ліпич, Т. Ю. Гайда, О. М. Мозговий, Т. О. Фролова, М. В. Шуба, Т. Сіташ, Н. В. Савчук, Я. А. Поддєрьогіна, О. І. Ляшенко, К. І. Крицун та інші.

Метою роботи є визначення та обґрунтування сучасного стану та розвитку світового фондового ринку за сучасних ринкових відносин.

Досягнення мети обумовило необхідність визначення й реалізації таких завдань:

- визначити економічну сутність світового фондового ринку та його структури;
- дослідити елементи та функції світового фондового ринку;
- означити роль фондового ринку для залучення інвестицій;
- проаналізувати інноваційні технології, як важливий чинник розвитку світового фондового ринку;
- оцінити сучасний стан та перспективи розвитку світового фондового ринку;
- дослідити рушійні процеси розвитку світового фондового ринку.

Об'єктом дослідження є світовий фондовий ринок.

Предметом дослідження є розвиток та сучасний стан ефективного функціонуючого міжнародного фондового ринку.

Методи дослідження. Для досягнення мети, в ході дослідження було використано такі методи: абстрактно-логічний, теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу, моделювання та формалізації, порівняльного аналізу та інші.

Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові документи з питань регулювання фондового ринку, праці вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема спільні праці українських та зарубіжних науковців, дані веб-сайтів фондових бірж, інтернет-порталів статистичних даних та інтернет-ресурсів.

Структура роботи складається з вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СВІТОВОГО ФОНДОВОГО РИНКУ

1.1. Економічна сутність світового фондового ринку, його структура

В умовах становлення основ ринкової економіки зростає інтерес до фінансових аспектів економічного розвитку. Економічний розвиток є досить складною системою з точки зору структури, взаємозв'язків, регулювання та інших параметрів. У цій системі фінансові ринки займають важливе місце з точки зору їх впливу на інші ринки та економічну систему в цілому. Адже фінансова діяльність будь-якого суб'єкта нерозривно пов'язана з функціонуванням фінансових ринків, розвитком їх видів і сегментів та станом економіки. Тому, конкуруючи між собою на товарних ринках, суб'єкти господарювання завжди повинні контактувати з фінансовими ринками, які активно впроваджуються у фінансову систему в рамках переходу до ринкової економіки.

Фондовий ринок - це сукупність економічних відносин. Його учасниками є продавці та покупці, як ті, що працюють на біржі, так і ті, що торгують поза нею. Ринки базуються на принципах конкуренції та партнерства [1].

Головним товаром виступають цінні папери, серед яких [2]:

- облігації;
- ф'ючерси;
- акції;
- опціони;
- паї біржових фондів тощо.

Огляд економічної літератури щодо сутності та ролі фінансових ринків свідчить про значні розбіжності у поглядах науковців.

Ф. Котлер визначав ринки як "сфери відкритого обміну". А К. П. Макконнелл та К. Л. Брю під ринками розуміють "інститути або механізми, що включають споживачів і продавців певних товарів та послуг". Одні економісти розглядають ринки як прийоми і методи, спрямовані на максимізацію сукупної вартості фірм, інші - як системи відносин у суспільстві, що складаються з процесу

розподілу і перерозподілу вартості валового національного продукту (ВНП). В економічній літературі фінансові ринки також часто ототожнюють з грошовими ринками та ринками капіталу. На думку кандидата економічних наук О. Д. Василика, така термінологічна плутанина зумовлена зосередженістю науковців на різних аспектах фінансових відносин та недостатньою теоретичною розробленістю проблематики фінансового ринку [3].

Сам термін "фондовий ринок" походить від французького *fonds* або англійського *funds*, одним із значень якого є "грошовий капітал"; у 18 столітті в англійській мові в цьому значенні почало вживатися слово "stock".

В економічній літературі термін "грошовий ринок" визначається по-різному:

- сукупність кредитно-фінансових інститутів, які стимулюють передачу коштів від власників до позичальників, або навпаки;
- механізм перерозподілу капіталу між кредиторами та позичальниками на основі попиту та пропозиції за допомогою посередників;
- грошові відносини, що виникають у процесі купівлі-продажу фінансових активів під впливом попиту та пропозиції на сек'юритизовані позикові кошти; та
- загальне визначення ринку, на якому виникають попит і пропозиція на різні засоби платежу.

Слід погодитися з професором Лубцовим, що "на сучасному етапі зникає межа між довгостроковими і короткостроковими фінансовими інструментами". Так, облігації з вбудованим опціоном "пут" (право інвестора продати облігації емітента до настання строку погашення) наблизатимуться до короткострокових фінансових інструментів. З іншого боку, короткострокові інструменти, такі як комерційні папери, які випускаються на постійній основі за цією схемою, фактично можуть розглядатися як довгострокові інструменти і сприяти кругообігу основного капіталу.

Практично всі дослідники, які вивчають це складне явище, що має велике теоретичне і практичне значення, приділяють увагу визначенню сутності категорії фондового ринку. Сучасна економічна наука не виробила єдиного

підходу до основних детермінант природи фондового ринку як об'єкта пізнання. Одні дослідники визначають фондовий ринок як ринок розподілу, перерозподілу та мобілізації капіталу. Інші дослідники стверджують, що основною сутністю фондового ринку є система економічних відносин, що формуються на ньому, механізми, що пов'язують покупців і продавців цінних паперів та відносини між ними. Деякі практики та законодавці також розглядають сутність фондового ринку через цивільно-правову систему майнових відносин.

Наведені вище визначення сутності фондового ринку не можна вважати остаточними і вичерпними. Вони потребують доповнення з урахуванням реалій сьогодення.

Фондовий ринок є важливою частиною фінансового ринку. Під фондовим ринком розуміють аналогічну частину фінансового ринку, яка швидко мобілізує, ефективно перерозподіляє і раціонально розміщує фінансові ресурси в соціально-економічному просторі країни з урахуванням інтересів і суспільних потреб різних емітентів цінних паперів, створюючи для цього необхідні умови в короткі терміни. У вужчому розумінні під фінансовими ринками зазвичай розуміють взаємодію, яка відбувається між суб'єктами цінних паперів, випущених на ринку.

Основною метою національних фондових ринків є створення цілісних, ліквідних, ефективних і справедливих ринків, регульованих державою та інтегрованих у світовий фондовий ринок. Фондовий ринок є сукупність відносин цивільно-правового характеру, що опосередковує рух капіталу у формі цінних паперів. У структурі фінансового ринку він доповнює і тісно взаємодіє з ринком банківського кредитування.

Особливості фондового ринку полягають у наступному [5]:

- фондовий ринок завжди був ризикованим ринком капіталу, і підвищення або зниження цін на цінні папери залежить від низки факторів, які завжди слід враховувати на практиці;

- ціни на цінні папери та їх випуск залежать від прибутковості та умов виробництва, економічної кон'юнктури, кон'юнктури ринку позичкового капіталу та рівня дисконтної ставки;

- з розвитком акціонерного капіталу зросла роль фондових бірж і позабіржового фондового ринку, де протиріччя є найбільш гострими, а їхні прояви - глибшими і сильнішими. Позабіржовий фондовий ринок впливає на біржовий ринок і банківський сектор в цілому своєю непередбачуваністю;

- ціни на акції іноді залежать від наявності дивідендів, оскільки прибутки акціонерних товариств стають відомі лише після річного звіту. Як наслідок, вони можуть діяти спекулятивно, під впливом нестандартних ситуацій, реклами та конфліктів між зростанням і падінням цін на акції;

- падіння цін на цінні папери є настільки раптовим і непередбачуваним, що може викликати катастрофічну паніку. Фондові ринки закриваються, торгівля провалюється, а банкрутства стають все більш поширеними. Власники цінних паперів, особливо дрібні інвестори, будуть розорені. Виграють лише великі інвестори. У цьому процесі фондовий ринок стає інструментом концентрації капіталу, а фондові кризи - методом цієї концентрації;

- коли відбувається криза, випуск цінних паперів різко скорочується і попит на позиковий капітал падає.

В економічній літературі фондовий ринок розглядається як частина позичкового капіталу, де купуються і продаються такі цінні папери, як акції та облігації, а також відбувається їх випуск. Розрізняють первинний ринок, де цінні папери випускаються і розміщуються, і вторинний ринок, де цінні папери купуються і продаються, котируються, розповсюджуються і відбуваються зміни власників. В принципі, це фондові біржі та позабіржові ринки, які об'єднуються загальним поняттям фондового ринку [8].

Фондовий ринок є складною структурою, де перетинаються інтереси багатьох учасників, кожен з яких має певні функціональні особливості та цілі. Емітент - держава або юридична особа, яка має право випускати цінні папери відповідно до законодавства є Інвестор - юридична або фізична особа, яка має право здійснювати операції з цінними паперами відповідно до законодавства або отримувати прибуток від купівлі чи продажу цінних паперів. Інвестор є:

- інституційні інвестори (наприклад, інституційні фонди, поштові фонди, страхові компанії, торгові компанії, фінансові установи, довірчі товариства, інвестиційні фонди), які здійснюють діяльність на фондовому ринку відповідно до законодавства та за рахунок власних або залучених коштів;

- банки та акціонерні товариства, що діють за рахунок власних коштів або прибутку;

- будь-яка юридична або фізична особа, яка має вільні кошти і може отримати цінні папери за плату: отримання дивідендів або контролю, спекулятивні операції з цінними паперами (прибуток, курсові різниці, премії, дивіденди та інші доходи (в результаті курсових різниць на різних ринках, на яких вони знаходяться), економія від тимчасового вкладання вільних коштів збереження та примноження; отримання дивідендів та інших доходів без спекулятивної діяльності; отримання фіксованого доходу (ренти).

До учасників фондового ринку належать посередники - юридичні або фізичні особи, яким надано право здійснювати торгівлю цінними паперами на фондових біржах або позабіржових ринках. Посередники координують інтереси емітентів та інвесторів і отримують за свою діяльність комісійні та біржовий прибуток.

Фондовий ринок завжди працював за суворими стандартами, щоб забезпечити реєстрацію та виконання угод. Його діяльність контролюється регулятором. Це допомагає запобігти таким порушенням, як розголошення інсайдерської інформації, шахрайство та маніпулювання цінами на активи.

За останні кілька десятиліть злиття фондових бірж неухильно розширювало сферу функціонування міжнародних фінансових центрів. При цьому фондовий ринок став більш інтегрованим в інші структурні підсистеми світового фінансового ринку, удосконалювалася його регуляторна система, посилювалися адміністративні функції професійних учасників бірж, розширювалися географічні та інструментальні межі фінансових інновацій, поліпшувався доступ до фінансових послуг для вітчизняного та іноземного капіталу. Активна участь іноземних компаній у лістингу фондових бірж та

брокерське обслуговування операцій з цінними паперами іноземними інвесторами є красномовними свідченнями цього.

Таким чином, існуючі концепції фінансів, фондових ринків та цінних паперів вражають своєю схожістю, але виключити будь-яку з них без шкоди для якості опису процесу неможливо. Сутнісна єдність цих понять базується на єдності їх основних функцій та наявності єдиного об'єкта - грошових ресурсів.

1.2 Інструменти та функції світового фондового ринку

Ринок цінних паперів - це механізм, за допомогою якого здійснюються операції між власниками та споживачами грошей. На цих ринках торгують короткостроковими цінними паперами (грошовий ринок) і довгостроковими цінними паперами, такими як облігації та акції. Світовий кредитний ринок функціонує у тісному взаємозв'язку зі світовим ринком цінних паперів. Це пов'язано, головним чином, з рухом довгострокових коштів, який передбачає надання коштів у вигляді довгострокових банківських кредитів (до 10 років) іноземним державам. Однак кредити в євро - не єдина форма міжнародних запозичень. Іншим способом залучення коштів є випуск цінних паперів та залучення коштів безпосередньо від інвесторів.

Основними пайовими цінними паперами, що використовуються для залучення позикових коштів, є єврооблігації, євроакції та єврооблігації. Ринкові цінні папери є Фінансові активи, якими можуть легко торгувати на організованих ринках інституційні та роздрібні інвестори. Цінними паперами, які найчастіше використовуються для залучення позикових коштів, головним чином для фінансування інвестицій, є облігації, випущені переважно урядами та компаніями. Ці облігації передбачають погашення боргу та виплату відсотків. Це найбільший фінансовий ринок у світі [9].

Фондовий ринок займає особливе місце в загальній системі ринкової економіки.

На ринку діють два типи суб'єктів: приватні домогосподарства, в яких основними учасниками є фізичні особи, та акціонерні товариства, організації та державні (юридичні) особи.

Ринки можна розділити на три основні сфери [10]:

- товарні ринки (у тому числі засобів виробництва), ринки робіт і послуг, що виконуються підприємствами та організаціями;
- ринок праці: односторонній рух від приватних домогосподарств до підприємств;
- фінансовий ринок (фондовий ринок).

На сьогодні найбільшими світовими центрами торгівлі пайовими цінними паперами (облігаціями, іноземними та вітчизняними акціями) є

- облігації - Великобританія, Німеччина, Швеція, Франція, Італія, Данія;
- внутрішніх акцій - Великобританія, Німеччина, США, Японія; - іноземних акцій - Великобританія.

Лондон залишається найбільшою фондовою біржею у світі. За обсягами торгів акціями іноземних емітентів їй немає рівних у світі.

Фондовий ринок слід розуміти як узагальнююче поняття для всієї системи ринків фінансових ресурсів. Структура фондового ринку складається з чотирьох основних компонентів:

- ринок боргових зобов'язань та ринок капіталу;
- валютний ринок;
- ринок рідкоземельних та дорогоцінних металів;
- ринок цінних паперів.

Ці складові взаємопов'язані з іншими компонентами в загальній системі фінансових ресурсів.

Валютний ринок - це механізм встановлення правових та економічних відносин між покупцями і продавцями валюти. Попит на іноземну валюту відображає імпортозалежність національної економіки і визначається конвертованістю валюти. Конвертованість гарантує, що одна валюта може бути вільно обмінювана на іншу.

Ринки цінних паперів та ринки позичкових капіталів призначені для мобілізації тимчасово вільних коштів громадян, фірм та організацій і спрямування їх у виробництво.

Ринки цінних паперів є багатогранною соціальною та економічною складовою ринкової економіки. Ринки цінних паперів сприяють акумуляції капіталу для інвестування в економіку через придбання, володіння та вільне розпорядження цінними паперами. Ринок цінних паперів - це важливий сектор фінансового ринку, де цінні папери є специфічними інструментами, що вільно обертаються між фізичними та юридичними особами на фондових біржах і позабіржових ринках, але випускаються лише підприємствами та організаціями (у тому числі державними), які мають закріплене за ними майно, з метою залучення тимчасово вільних коштів інвесторів.

Ринок цінних паперів - це механізм, за допомогою якого укладаються угоди між власниками та споживачами коштів. На цьому ринку торгують короткостроковими цінними паперами (грошовий ринок) та довгостроковими цінними паперами, такими як облігації та акції.

Основними інститутами ринку цінних паперів є наступні [11]:

- Фондові біржі; торговельно-інформаційні системи.
- Депозитарні та клірингові системи;
- Система незалежних реєстраторів.

Це пов'язано в основному з довгостроковим рухом капіталу і включає надання коштів іноземним державам у вигляді довгострокових банківських депозитів. Однак європозики - не єдина форма міжнародних запозичень. Іншим способом залучення коштів є випуск цінних паперів та залучення коштів безпосередньо від інвесторів. Основними цінними паперами, що використовуються для залучення позикових коштів, є єврооблігації, євроакції та єврооблігації.

Ринкові цінні папери - це фінансові активи, якими можуть легко торгувати на організованих ринках інституційні та роздрібні інвестори. Найпоширенішими цінними паперами для залучення позикових коштів, насамперед для

фінансування інвестицій, є облігації, що випускаються переважно урядами та компаніями. Ці облігації передбачають погашення боргу та виплату відсотків. Вони є найбільшим фінансовим ринком у світі.

На відміну від випуску акцій, фінансування за допомогою облігацій не передбачає участі у відносинах власності і не дає власникам права голосу. Облігації широко використовуються як засіб отримання позик, особливо на внутрішніх ринках. Облігація - це цінний папір з фіксованим відсотком, що випускається державою або акціонерним товариством як зобов'язання за операцією з низьким рівнем ризику. Це різновид кредиту. Для емітента дешевше залучати кошти безпосередньо від інвесторів, а не через банки. Облігаціями торгують на фондових біржах, і їхня ціна залежить від попиту та пропозиції на облігації та доходу, отриманого від рівня позичкового відсотка. Це більш надійні цінні папери, і дохід за ними виплачується в першу чергу. Облігації можуть бути безкупонними, коли відсотки визначаються різницею між ціною випуску та вартістю на момент погашення, або ж мати відсоткову ставку, яка коливається через певні проміжки часу (з). Власники облігацій отримують фіксований дохід, який виплачується протягом усього терміну дії облігації. Облігації можуть випускатися на термін до 10 років (короткострокові) або понад 10 років (довгострокові) [12].

Облігації зазвичай поділяються на іноземні облігації та єврооблігації. Перші продаються за межами країни позичальника, але деноміновані в місцевій валюті. Внутрішні облігації, деноміновані в іноземній валюті, також класифікуються як іноземні облігації. Інші поставляються на ринок синдикатом національних банків і випускаються в інших країнах в різних валютах.

Облігації ICI, випущені на ринку євровалют, наразі відомі як єврооблігації. Ринок єврооблігацій - це стабільний зв'язок між євровалютою, випущеною в ім'я боргу, і даними, зафіксованими в ній, про суму боргу, умови його погашення та порядок отримання відсотків. Цей ринок є дуже привабливим і доступним для іноземних інвесторів. Його основними перевагами є відсутність жорсткого

державного контролю, довгостроковий (10-15 років) характер позик і можливість отримання коштів від декількох країн одночасно.

На відміну від єврокредитів, власники єврооблігацій не можуть впливати на монетарну політику позичальника. Тому на ринок єврооблігацій можуть виходити лише позичальники з високим кредитним рейтингом. Відсоткові ставки за випусками облігацій можуть бути фіксованими або плаваючими. Окрім урядів, місцеві органи влади також випускають облігації для фінансування соціальної інфраструктури та муніципальної реконструкції. Ці облігації відомі як муніципальні облігації. Прибутковість цього виду цінних паперів залежить від наявності податкових пільг. Крім того, в розвинених країнах з федеральним устроєм вони становлять значну частку фондового ринку. У США на них припадає майже 25% від загального обсягу державних і муніципальних облігацій, а в Німеччині - більше половини.

Ринок єврооблігацій є нерегульованим, значною мірою безподатковим і найбільш гнучким. Емітенти, що випускають єврооблігації, зобов'язані пройти оцінку своєї кредитоспроможності в найбільших європейських рейтингових агентствах. Випуск, гарантування та розміщення боргових зобов'язань на цьому ринку зазвичай здійснюється групою банків з декількох країн [13].

Глобалізація фінансових ринків у розвинених країнах продовжує посилюватися. Існують також облігації (корпоративні облігації), що випускаються великими компаніями для залучення додаткового капіталу з метою розширення або модернізації виробництва. Ці цінні папери забезпечуються майном компанії. Тільки великі та відомі компанії можуть завоювати довіру громадськості. Перед виходом на ринок облігацій компанії повинні пройти кредитну оцінку спеціалізованим агентством. Ця оцінка визначає подальшу долю облігації та відсоткову ставку.

Щоб зробити облігаційні позики привабливими для інвесторів, корпоративні облігації випускаються в різних формах. До них належать індексовані облігації, облігації з правом участі в прибутку, інші цінні папери,

облігації, які переважно конвертуються в акції, відкличні облігації (які погашаються до дати погашення позики) та облігації з плаваючою ставкою.

Деякі цінні папери поєднують переваги корпоративних та державних облігацій.

Облігації можуть випускатися з фіксованою, плаваючою або індексованою процентною ставкою. Якщо валюта знецінюється, облігації прив'язуються до прожиткового мінімуму, щоб зберегти їхню реальну вартість. У міжнародному масштабі випуск облігацій не має серйозних наслідків. Це пов'язано з тим, що кошти, залучені на цьому ринку, зазвичай розміщуються на іншому ринку і не збільшують інфляцію. Продаж облігацій компаніями збільшує їхній борг і, таким чином, погіршує структуру їхніх балансів.

Однак для приватних компаній, які потребують грошових коштів, продаж комерційних паперів є більш поширеним інструментом. Тому єврооблігації є швидко зростаючим сегментом фінансового ринку. У багатьох країнах такі операції іноземних дочірніх компаній вимагають гарантії з боку материнської компанії. Обмеження, які існують на місцевих кредитних ринках, не діють на міжнародних ринках [15].

Домінуючою валютою на ринках єврооблігацій та єврооблігацій є долар США. Хоча кредитори можуть вимагати виплати в більш ніж одній валюті, останніми роками як відсотки, так і основна сума за єврооблігаціями виплачуються в доларах США. Загалом, спостерігається збільшення випуску облігацій в євро та євромарках, причому євро відіграє більшу роль у фінансуванні ринку єврооблігацій, оскільки він випускається в комбінації валют країн-членів ЄС. Деякі компанії-позичальники випускають облігації в більш ніж одній валюті, які потім можуть бути конвертовані у звичайні акції.

Акції є другим за важливістю цінним папером і представляють частку капіталу інвесторів. Вони засвідчують права акціонерів на участь в управлінні та отримання певних дивідендів. Компанії випускають акції для залучення капіталу, і, купуючи акції, інвестори фактично купують частку власності в компанії. Тому ціна акції коливається залежно від стану компанії. Акціонери беруть на себе

ризика компанії. Якщо компанія працює добре, інвестори можуть отримати дохід; якщо вона працює погано, вони можуть втратити гроші, які вони вклали.

Залежно від способу передачі розрізняють акції на пред'явника, які не вказують на конкретного власника, та іменні акції, які містять ім'я власника. Залежно від того, чи дають право на участь у прибутках, вони поділяються на прості акції, які мають право голосу на загальних зборах акціонерів і на отримання дивідендів, та привілейовані акції, які мають особливе право на отримання гарантованого доходу, що не залежить від результатів діяльності товариства або розподілу активів при ліквідації, але не мають права голосу на загальних зборах акціонерів. Прості акції мають номінальну або фіксовану вартість. Ці терміни є бухгалтерськими термінами і не мають практичного значення для інвесторів.

Акції поділяються на класи відповідно до кількості прав голосу на одну акцію. Окрім облігацій, існують інші види боргових зобов'язань, які можуть випускати компанії, держави, установи та місцеві органи влади. Останніми роками поширеним методом визначення цін на міжнародному ринку стало придбання американських депозитарних розписок (АДР) на іноземні акції. Вони представляють право власності на конкретні іноземні акції, що належать банку, який випускає АДР.

АДР зазвичай замінюють торгівлю самими цінними паперами, якими володіє банк або зберігач. Банк продає не акції, а права на них. Кожна розписка представляє певну кількість акцій. Інвестори, які купують розписки, отримують всі вигоди (наприклад, дивіденди), пов'язані з купівлею акцій. Крім того, їм не потрібно дотримуватися всіх правил і процедур, прийнятих у США. Ці інструменти з'явилися через дуже суворі правила реєстрації іноземних акцій на фондових біржах США. З цієї причини американські банки створили спеціальні фінансові інструменти, які котируються як на біржі, так і на позабіржовому ринку. Банки збирають дивіденди у власній валюті та конвертують їх у долари. Зовсім недавно були введені глобальні депозитарні розписки (GDR), які можуть котируватися на фондових біржах по всьому світу.

Функції фондових ринків можна поділити на загальні та специфічні, які притаманні всім ринкам [17].

До загальних функцій можна віднести наступні:

- комерційна (суб'єкти отримують прибуток від своєї діяльності на фондовому ринку);
- цінова (формується ціни на фінансові ресурси);
- інформаційна.

До спеціалізованих функцій належать:

- розподільчу: - (розподільча: розподіл коштів між державами, між галузями та між секторами економіки);
- переміщення заощаджень з непродуктивних у продуктивні форми;
- фінансування дефіциту державного бюджету в тій мірі, в якій це не призводить до інфляції.

Ринки цінних паперів, як і інші ринки, не завжди є передбачуваними, навіть у своєму найрозвиненішому стані, а точніше, неможливо передбачити їх зміни з повною та абсолютною точністю. Неможливо також дати детальний рецепт поведінки на українському ринку. Однак ми вважаємо, що вивчати ринок - це не означає передбачати його. Необхідність вивчення українського фондового ринку цілком очевидна.

Різниця між основними фінансовими інструментами (акціями та облігаціями) поступово розмивається. Акції представляють власний капітал, а облігації - боргові зобов'язання, які торгуються дуже по-різному. Ці цінні папери можуть конкурувати між собою. Тому не випадково з'явилися змішані цінні папери, які поєднують переваги акцій та облігацій.

1.3. Роль світового фондового ринку розвитку світової економічної системи в умовах цифровізації та глобалізації

Роль фондових ринків як однієї з провідних складових фінансових ринків є надзвичайно важливою в сучасному глобалізованому світі. Це пов'язано з тим,

що від ефективного функціонування фондових ринків залежить стабільність окремих країн та світової економіки в цілому. Економічний розвиток країн вимагає безперервного процесу мобілізації, розподілу та перерозподілу коштів. Активну участь у цих процесах беруть біржі, де укладаються договори купівлі-продажу цінних паперів та їхніх похідних. Ринки цінних паперів покликані тимчасово акумулювати вільний фінансовий капітал, перерозподіляти його між учасниками (інвесторами, емітентами та посередниками) і передавати з одного сектора економіки з надлишком в інший без надлишку шляхом купівлі-продажу одного інструменту, а саме цінних паперів, з метою отримання прибутку.

Загальний обсяг світового фондового ринку становить приблизно 70 трильйонів доларів США, з яких 42% припадає на ринок акцій і 58% - на ринок облігацій. На США припадає половина світового ринку акцій та облігацій. Обороти ринку акцій становить 800 мільярдів доларів США на день, а оборот ринку облігацій - 950 мільярдів доларів США на день. Співвідношення обсягів торгів на ринках акцій та облігацій загалом відображає ситуацію на розвинених ринках, враховуючи їх абсолютне домінування на світових фондових ринках. Ці співвідношення значно відрізняються в різних країнах, причому акції домінують на ринку Східної Азії, а облігації - в Латинській Америці [6].

Сьогодні глобалізація світової економіки поширилася на широкий спектр міжнародної діяльності, сприяючи формуванню міжнародних фондових ринків у тому вигляді, в якому ми їх знаємо сьогодні. На розмір і глибину міжнародних фондових ринків безпосередньо вплинув процес фінансової інтеграції, який усунув бар'єри між національними та міжнародними фондовими ринками, що призвело до збільшення транскордонних потоків капіталу та формування нових структур учасників. Виник якісно новий рівень світової фінансової системи, заснований на розширенні мереж організацій і компаній, які надають транскордонні фінансові послуги та використовують спеціалізовані інформаційні технології. Розвиток міжнародних фондових ринків в епоху глобалізації створює необхідні умови для тісної співпраці між усіма сторонами у сфері світових фінансів. Фондові біржі є важливим елементом мобілізації фінансових і

капітальних ресурсів у ринковій економіці, а також інструментом інноваційної політики держави. Вони є невід'ємною частиною інституційного регулювання економіки.

Сучасний стан світових ринків цінних паперів характеризується стрімким зростанням ринку облігацій, яке тривало навіть під час фондової кризи, що супроводжувалася різким падінням індексів капіталізації та банкрутствами найбільших компаній. Ринок облігацій забезпечив зростання світових ринків цінних паперів за несприятливих умов. Привабливість світового ринку облігацій в основному зумовлена змінами в цьому секторі фондового ринку. Особливого значення набули корпоративні облігації. Збільшення обсягів випуску корпоративних облігацій створює сприятливі умови для економічного розвитку країн та стимулює інвестиційний клімат. Минулого року відбулося значне зростання капіталізації світових фондових бірж, що передвіщає подальший стрибок вперед. Особливо важливу роль у цьому відіграли США та європейські країни. Варто також відзначити надзвичайно динамічний розвиток ринків цінних паперів у Китаї, Японії та Індії [19].

Рисунок 1.1 ілюструє тенденції розвитку світових ринків цінних паперів в умовах глобалізації.

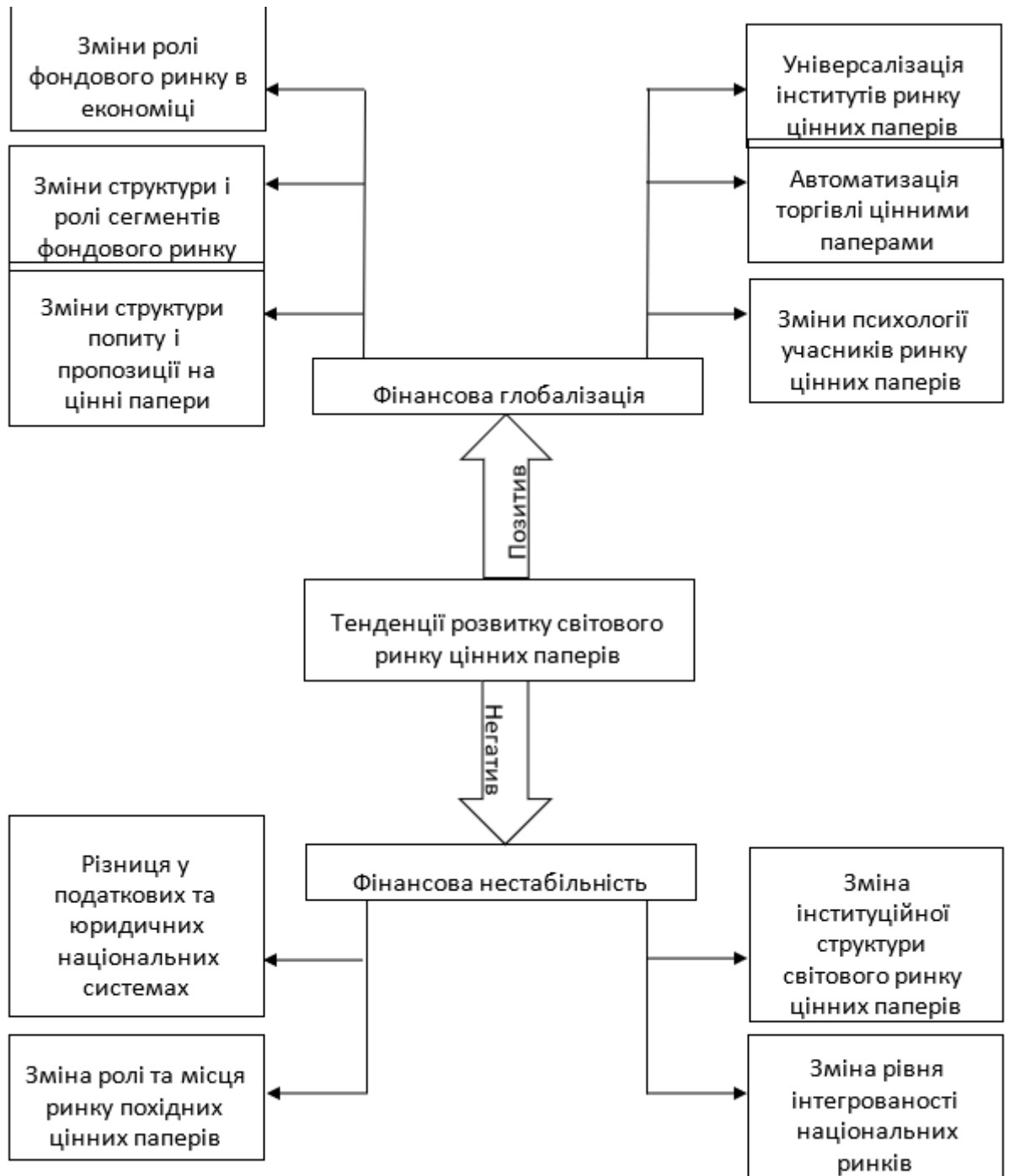

Рис. 1.1. Тенденцій розвитку світового ринку цінних паперів в умовах глобалізації [20]

Капітал завжди був і залишається одним з наймобільніших і найважливіших факторів виробництва. Глобалізація фінансових ринків трансформувала національні та міжнародні ринки і підвищила мобільність капіталу. У сучасному глобальному економічному середовищі ефективне управління цим фактором

виробництва видається неможливим без розвиненого фондового ринку. Прямі та портфельні інвестиції продовжують залишатися основними каналами руху капіталу на міжнародному рівні.

З усіх фінансових ринків фондові ринки є найбільш динамічними. Хоча прямі інвестиції традиційно перевищували ВВП, в останні роки ситуація дещо змінилася: співвідношення між ними вирівнялося, а портфельні інвестиції часом домінують на світових ринках. Розвиток портфельних інвестицій та активне використання фінансових інструментів для прямих інвестицій сприяло зростанню світових фондових ринків. Однак можна говорити і про диспропорції та перекоси в їхньому розвитку.

Світові фондові ринки в останнє десятиліття перебувають у прямій залежності від динаміки світової інтеграції та глобалізації. Сучасні світові фондові ринки характеризуються зростаючим динамізмом кількості різноманітних фінансових інструментів, що збільшує швидкість фінансових транзакцій і водночас збільшує обіг цінних паперів, значно підвищуючи волатильність фондових ринків та зменшуючи роль фінансових транзакцій. Вплив на банківський сектор та ринки цінних паперів.

Зміни в структурі інституційних інвесторів відбуваються в контексті поширення нових інструментів фондового ринку, посилення конкуренції - важливої умови в процесі глобалізації - та консолідації фінансових установ. Географічна структура ринків акцій та облігацій дає загальне уявлення про тенденції їх розвитку.

Так, на ринок облігацій припадає найбільша частка ринку цінних паперів США - близько 51%. Частка Азійсько-Тихоокеанського регіону становить 21%, а найменша частка - 28% припадає на Європу, Африку та Близький Схід. [6]

Загалом, використання комп'ютерних комунікаційних технологій посилює конкуренцію між усіма елементами інфраструктури бірж та їх учасниками, змушуючи їх вдосконалюватися технологічно, організаційно та методично. Характерною рисою глобальної біржової інфраструктури є рівноправність операцій на біржі та на відкритому ринку.

Висновки до розділу 1

Незважаючи на те, що існуючі концепції фінансів, фондового ринку та цінних паперів надзвичайно схожі, виключити будь-яку з них без шкоди для якості опису процесу неможливо. Сутнісна єдність цих понять базується на єдності їх основних функцій та наявності єдиного об'єкта - грошового ресурсу. Різниця між цими двома поняттями пов'язана з побудовою різних інституційних форм, спрямованих на організацію цього обігу, а також з різними формами трансформації грошових ресурсів (фінансові інструменти та цінні папери).

Ринок цінних паперів, як і будь-який інший ринок, не завжди є передбачуваним, навіть у своєму найрозвинутішому стані, а точніше, неможливо повністю і абсолютно передбачити його трансформацію. Неможливо також дати детальний рецепт поведінки на українському ринку. Однак ми вважаємо, що вивчати ринок - це не означає передбачати його. Необхідність вивчення українського фондового ринку цілком очевидна.

Різниця між основними фінансовими інструментами (акціями та облігаціями) поступово розмивається. Акції представляють власний капітал, а облігації - боргові зобов'язання, які торгуються дуже по-різному. Ці цінні папери можуть конкурувати між собою. Тому не випадково з'явилися змішані цінні папери, які поєднують найкращі риси як акцій, так і облігацій.

Зміни в структурі інституційних інвесторів відбуваються в контексті поширення нових інструментів фондового ринку, посилення конкуренції - важливої умови глобалізації - та консолідації фінансових установ. Географічна структура ринків акцій та облігацій дає загальне уявлення про тенденції їх розвитку.

Найбільша частка ринку цінних паперів США - близько 51% - припадає на ринок облігацій. Азійсько-Тихоокеанський регіон має найбільшу частку - 21%, тоді як Європа, Африка та Близький Схід мають найменшу частку - 28%.

Загалом використання комп'ютерних комунікаційних технологій посилює конкуренцію між усіма елементами біржової інфраструктури та її учасниками,

змушуючи вдосконалювати технічні, організаційні та методологічні аспекти. Характерною рисою глобальних біржових інфраструктур є рівноправність біржових і відкритих ринкових операцій.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК СВІТОВОГО ФОНДОВОГО РИНКУ

2.1. Інноваційні технології як важливий чинник розвитку світового фондового ринку

Міжнародний бізнес високотехнологічних компаній світу знаходиться у пошуку маркетингових стратегій розвитку та оптимальних бізнес-моделей і схем для міжнародного бізнесу світових високотехнологічних компаній.

Управління фінансовими, грошовими та матеріальними потоками, які були виведені з рівноваги форс-мажорними обставинами в останнє десятиліття 21 століття (Covid-19, санкції проти агресора Росії та її торгових партнерів через війну в Україні, обвал криптовалютних ринків, неконтрольована міграція кваліфікованої робочої сили та девальвація національних валют).

Сучасний світовий фондовий ринок є добре організованою, багатофакторною, високотехнологічною системою. Всі процеси, що відбуваються на ньому, характеризуються динамічністю, впровадженням інноваційних технологій та фінансового інжинірингу, збільшенням обсягів капіталу, що залучається на фондовому ринку, та його значним зростанням.

Індикатори фондового ринку точно відображають реальний стан економіки, враховуючи можливі перспективи глобального та регіонального розвитку подій на ринках валют, фінансів, товарів і сировини, а також очікування учасників ринку щодо зміни ситуації в різних галузях економіки.

Стрімкий розвиток ринків цінних паперів у сучасній світовій економіці має значний вплив на всі соціальні та економічні рушійні процеси в міжнародному середовищі. Функціонування сучасних фондових бірж та їх інфраструктури спрямоване на прозорість, відкритість, глобалізацію, єдині стандарти та правила

роботи. Це сприяє залученню все більшого обсягу інвестиційних ресурсів (внутрішніх та зовнішніх інвестицій), які акумулюються для подальшої трансформації у фінансові інструменти та реальний сектор економіки.

Зростає кількість емітентів на фондових біржах, серед яких інноваційно-орієнтовані компанії, високотехнологічні, інформаційно-медійні, консалтингові та фінансові установи. Нові інформаційні технології, комунікаційні мережі та інтернет усувають бар'єри для руху капіталу між ринками та країнами. Кошти можуть бути переміщені в будь-яку країну в режимі реального часу, а посередницькі послуги надаються як у фінансових центрах, так і на фінансовій периферії.

На даному етапі розвиток світового фондового ринку відбувається за такими основними напрямками [23]

- Інтернаціоналізація фондових ринків відповідно до загальної тенденції економічної інтеграції країн;
- комп'ютеризація ринків цінних паперів та автоматизація біржових операцій;
- зміна фінансових інструментів, поява нових і складних цінних паперів.

Протягом останнього десятиліття уряди багатьох розвинених країн значно зменшили своє втручання у внутрішні фінансові ринки. Дерегуляція фондових ринків дозволила власникам фінансових активів швидко переміщатися з однієї країни в іншу і працювати в практично глобальному фінансовому середовищі. Сьогодні фондові ринки в усьому світі значною мірою інтегровані і тісно пов'язані з іншими інститутами глобальної економіки.

Для сучасних країн ринки цінних паперів визначаються певними індивідуальними підходами, залежно від їх економічної ситуації та геополітичних планів. Фондові ринки розвиваються швидше в країнах з високим рівнем захисту прав інвесторів. Макроекономічна стабільність, особливо низький рівень інфляції, а також ступінь розвитку інституційних інвесторів та ефективність управління їхніми ресурсами також є важливими факторами для розвитку фондового ринку.

Деякі світові експерти вважають, що вітчизняний ринок перетвориться на глобальний фінансовий центр протягом наступних кількох років. Більшість експертів вважають, що через кілька років у світових фінансах домінуватимуть до десяти глобальних біржових груп.

Однією з особливостей нещодавньої трансформації фондових ринків є стрімкий розвиток і використання алгоритмічної торгівлі. Алгоритмічна торгівля дозволила значно збільшити обсяги торгів і мала значний вплив на зміну самої структури фінансових ринків. Алгоритмічна торгівля здійснюється за допомогою комп'ютерних програм на основі певних алгоритмів, які визначають ціни та кількість ордерів.

Підгалуззю алгоритмічної торгівлі є високочастотна торгівля (HFT), яка стала потужним проривом у зміні фондового ринку і зараз є одним з найновіших напрямків у науці про фінансові дані. HFT-трейдинг активно використовує новітні алгоритми, що обробляються високопродуктивними комп'ютерами. Це різновид алгоритмічної торгівлі. Високочастотні торгові стратегії використовуються для прийняття складних рішень на основі електронної інформації, яку комп'ютери можуть обробляти набагато швидше, ніж людина. Для того, щоб отримати конкурентну перевагу та отримати дохід від торгівлі, необхідно зібрати та проаналізувати мільярди даних. Основними характеристиками HFT є: величезна кількість угод за одну операцію (від тисяч до сотень тисяч), низький прибуток на одну операцію (в середньому 0,001-0,002 долара США на акцію), максимальне закриття позиції до кінця торгової сесії, мінімальна латентність, використання складного високошвидкісного програмного забезпечення. Нижче наведені деякі з найважливіших особливостей цього виду торгівлі. На даний момент на цей вид торгівлі припадає близько 50% торгів на ринку США і 35-40% на європейському ринку. Високочастотна торгівля використовує алгоритми, які аналізують потік даних про ціни, замовлення та обсяги торгів, а потім закривають угоди за певних умов; HFT-компанії торгують мільярдами акцій і закривають мільйони угод щодня [7].

Перевагами високочастотної торгівлі є підвищення ліквідності ринку та зменшення спрейдів між котируваннями на різні фінансові інструменти. З іншого боку, до недоліків високочастотної торгівлі можна віднести підвищену волатильність ринку, надмірне та необґрунтоване зростання ринкових цін, а також можливість значних втрат через технічні збої та помилки програмного забезпечення.

Оскільки ринки стають все більш електронними, важливим фактором є швидкість комп'ютерних з'єднань, яка зараз вимірюється мілісекундами (0,001 секунди) і навіть мікросекундами (0,000001 секунди). Щоб прискорити прийняття рішень, високочастотні трейдери використовують складні інструменти, які можуть відстежувати і аналізувати великі обсяги даних і приймати інвестиційні рішення в режимі реального часу на основі виявлених закономірностей.

На відміну від вищезазначених переваг, онлайн-трейдинг також має наступні недоліки

Онлайн-трейдинг простий, але існує ризик зробити неправильний інвестиційний вибір і переінвестувати. Онлайн-інвестори можуть захистити себе, розуміючи акції, які вони купують, і вживаючи заходів обережності на надмірно волатильному ринку. Розміщення лімітних ордерів на рахунку інвестора - це один із способів контролювати свої інвестиції.

Немає ніяких особистих відносин з брокером. Онлайн-трейдери можуть діяти самостійно, від формулювання інвестиційних стратегій до розуміння впливу механізмів зворотного зв'язку на результати ринку. Для деяких ця автономія може бути тривожною.

Згідно з нещодавнім дослідженням про овертрейдинг, опублікованим в журналі Addictive Behaviours, онлайн-трейдери можуть відчувати певний рівень задоволення від торгівлі, подібний до того, який вони відчують під час азартних ігор. У дослідженні зазначається, що деякі інвестори обирають короткострокові торгові стратегії, які інвестують у високоризикові акції з потенціалом великих прибутків, але також і з потенціалом великих збитків.

Природа онлайн-торгівлі в кінцевому підсумку ставить користувачів у пряму залежність від якості їхнього інтернет-з'єднання. Якщо інтернет-з'єднання занадто повільне або переривчасте, інвестори можуть втратити потенційно важливі або прибуткові угоди.

Помилки в покупках через комп'ютерні помилки В онлайн-торгівлі помилка в незавершенні транзакції може призвести до втрати грошей.

Клієнти здебільшого звикли спілкуватися з брокерами за допомогою телефону або фізичного контакту.

Сьогодні останнє покоління онлайн-брокерів дозволяє інвесторам виходити на фондовий ринок одним дотиком через телефон або інтернет. На платформах, що надаються цими онлайн-брокерами, інвестори можуть не лише купувати та продавати акції, але й відстежувати акції на майбутнє та здійснювати інші торгові операції. Інвестиційні платформи, пропоновані онлайн-брокерами, включають нові зручні функції для залучення споживачів і спрощення процесу для цих осіб. З появою нового покоління онлайн-брокерів минули ті часи, коли інвестування вважалося надзвичайно складним і трудомістким процесом.

Всі основні онлайн-брокери зараз пропонують нульову комісію за торгівлю акціями та ETF, а багато з них пропонують нульову комісію і для інших класів активів. Кращі торгові платформи пропонують нижчі комісії. Вони також пропонують глибокі фундаментальні та технічні дослідження, широкий спектр інвестиційних можливостей, найсучасніші торгові інструменти, відмінне обслуговування клієнтів, потужні мобільні функції та безліч навчальних матеріалів, легкодоступних на мобільних платформах Найкращі онлайн-брокери та торгові платформи у 2022 році платформи перераховані аналітиками [58]:

- найкраща в цілому (Fidelity Investments);
- найкращий брокер для ETF (Fidelity Investments);
- найкращий недорогий брокер (Fidelity Investments);
- найкращий брокер для початківців (TD Ameritrade);
- найкращий брокер для мобільних пристроїв (TD Ameritrade);

- кращий брокер для опціонів (Tasty works); - кращий брокер для мобільних пристроїв (TD Ameritrade);

- кращий брокер для просунутих трейдерів (Interactive Brokers);

- кращий брокер для міжнародної торгівлі (Interactive Brokers).

Таким чином, процеси, що відбуваються на світових фондових ринках, стали неконтрольованими та важко регульованими завдяки впровадженню сучасних інноваційних технологій. Тому існує потреба в удосконаленні системи управління фондовим ринком шляхом запровадження низки норм і правил, трансформації існуючих регуляторних органів або створення нових.

2.2. Сучасний стан та перспективи розвитку світового фондового ринку

У 2021 році інвестори знову зіткнулися з новинами, які потенційно могли знизити ціни на акції. Наприклад, спірні президентські вибори, напад на Капітолій, історично висока світова інфляція та перебої в ланцюгах поставок. Однак жодна з цих подій не завадила цінним паперам досягти історичних максимумів, а світовим фондовим ринкам - стабільно розвиватися. Навіть глобальна пандемія COVID-19 та її нові форми - Delta та Omicron - не стали перешкодою для бізнесу. Тому розглянемо сучасні тенденції та динаміку світового фондового ринку [28].

Перш ніж аналізувати власне фондовий ринок, варто звернути увагу на розвиток світових фінансових ринків, зокрема ринку цінних паперів.

Найбільш цікавим показником є середній індекс динаміки розвитку фінансових ринків. За даними Міжнародного валютного фонду, відправною точкою для цього індексу для розвинених країн був 2000 рік, коли він становив 0,43 пункти. Протягом наступних кількох років фінансові ринки стрімко розвивалися, досягнувши історичного максимуму 0,49 у 2007 році, але вже наприкінці того ж року ринкова економіка почала занепадати і розпочалася кредитна криза, спровокована іпотечною кризою. Тому після глобальної

економічної кризи індекс розвитку фінансового ринку для розвинених країн зрештою впав до 0,425 у 2015 році і не повертався до докризового рівня протягом останнього десятиліття, але в останні кілька років демонструє позитивну динаміку, зупинившись на позначці 0,45 у 2021 році [7].

Для країн, що розвиваються, ситуація подібна до наведеної вище: пік розвитку фінансових ринків припадає на 2007 рік (0,13 пункту), протягом наступних п'яти років він знижується і поступово відновлюється, досягнувши 0,14 пункту у 2021 році, що є найкращим показником розвитку фінансових ринків за останні два десятиліття (рис. 2.1).

Важливо також зазначити, що існує значний розрив між рівнем розвитку фінансових ринків у розвинених країнах та країнах, що розвиваються, з різницею в 0,31 відсоткового пункту у 2021 році. Це пов'язано з тим, що найменш розвинені країни мають гірші політичні умови та макроекономічне середовище, незавершеність законодавчої бази та потенційно більше корупційних чинників.

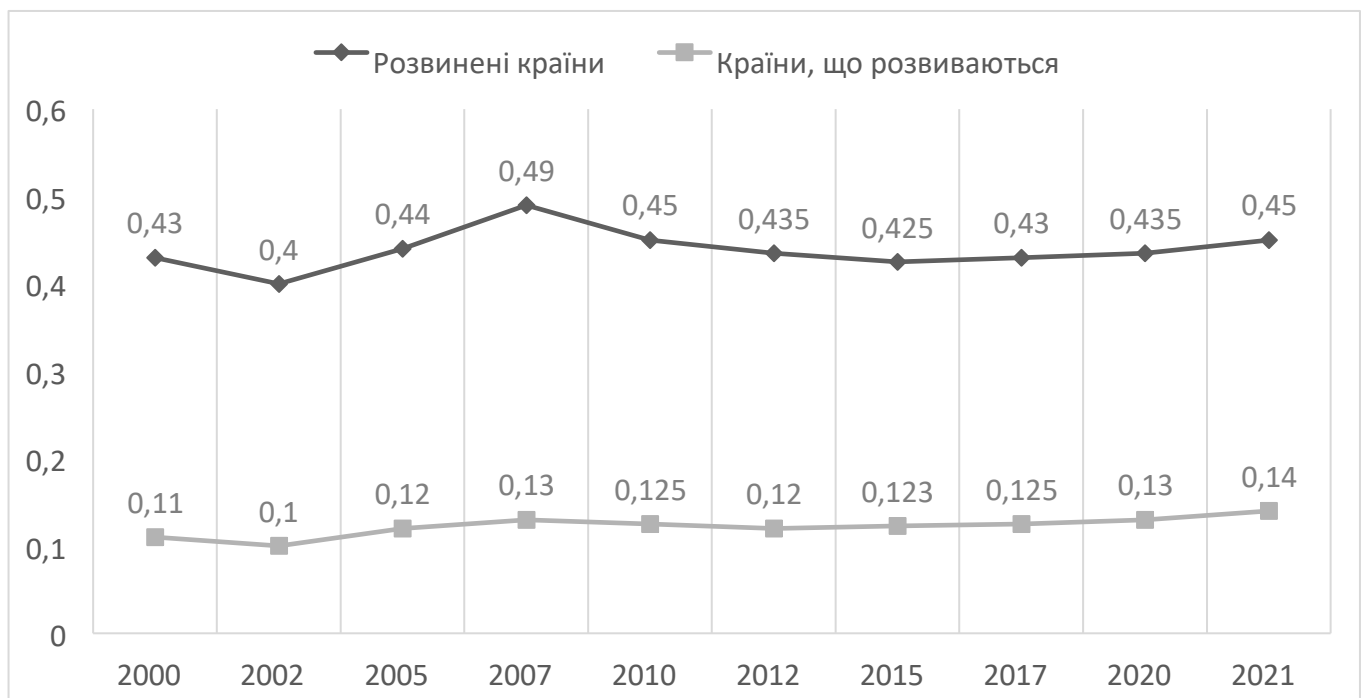

Рис. 2.1. Середній індекс розвитку фінансових ринків за 2000-2021 роки [6]

Рада з фінансової стабільності традиційно публікує щорічний звіт про моніторинг світових фінансових установ за 2022 рік; за 2021 рік інформація

відсутня, але повідомляється, що світові фінансові активи щороку стабільно зростали до рекордних показників, і 2020 рік не став винятком. Як наслідок, глобальні фінансові активи вже сягнули 460 трильйонів доларів США. Крім того, найбільша частка активів припадає на сектор недержавних фінансових установ (пенсійні фонди, взаємні фонди та страхові компанії), за ним ідуть корпоративні банки з дещо меншими обсягами, а також центральні банки та державні фінансові установи з відносно невеликими обсягами активів (рис. 2.2).

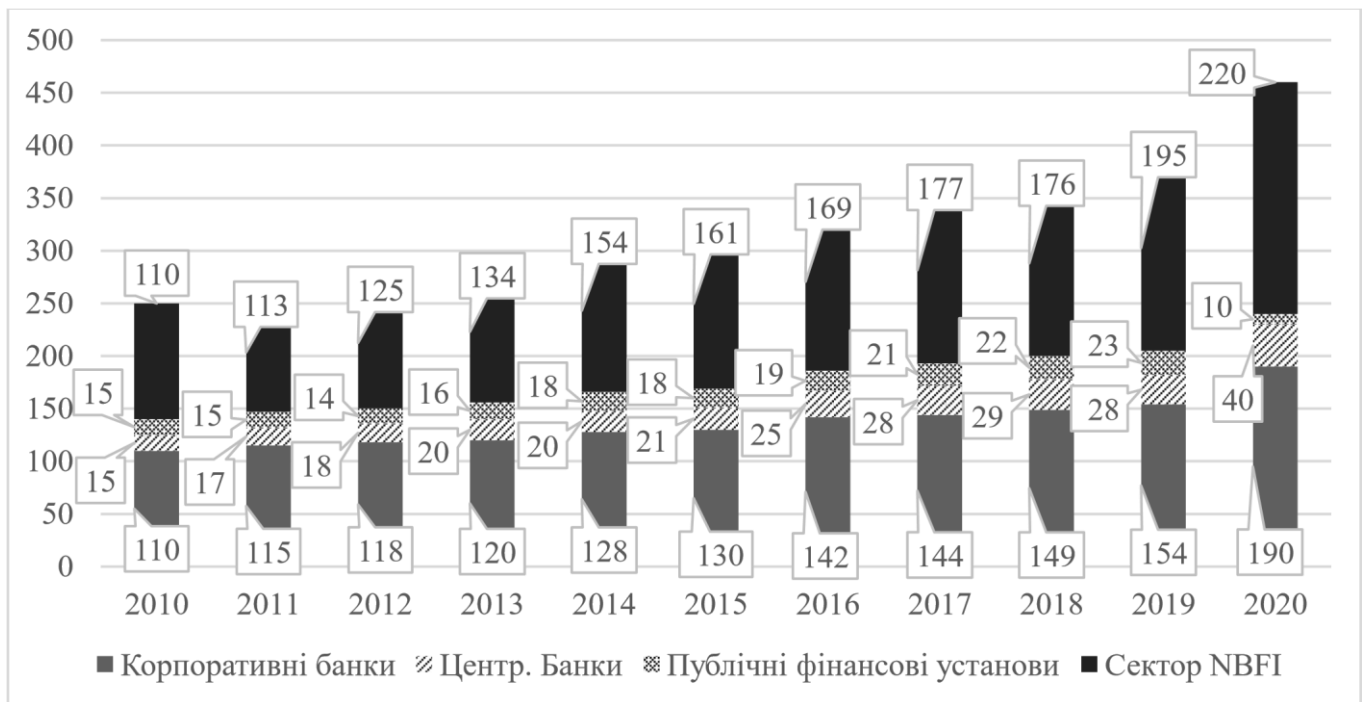

Рис. 2.2. Розміри світових фінансових активів за 2010-2020 роки, (трлн. дол. США) [7]

Потрясіння на фінансових ринках під час пандемії виявили прогалини в нормативно-правовій базі, які потребують подальшої уваги з боку регуляторів та наглядових органів. Частка активів сектору НБФУ різко скоротилася після світової фінансово-економічної кризи 2008 року, але залишилася на дуже високому рівні у 2020 році. Зростання активів сектору випереджало зростання активів центральних банків та комерційних банків, частково завдяки агресивній монетарній політиці центральних банків та участі комерційних банків у державних програмах стимулювання (наприклад, програмах прямого кредитування та державних гарантій). Зростання ролі фінтеху та великих

технологічних компаній у фінансовому секторі, а також розвиток децентралізованих структур фінансування, які не вписуються в регуляторні рамки комерційних банків, можуть ще більше прискорити зростання сектору НБФУ.

Тепер розглянемо загальні тенденції на світових фондових ринках через призму національних індексів, про важливість яких ми вже згадували раніше. У контексті останнього десятиліття можна сказати, що фондові ринки розвинених країн світу, таких як Китай, США, Великобританія та Німеччина, а також європейського регіону в цілому, значно зросли. Однак динаміка українського ринку цінних паперів є неоднозначною. Хоча він, безумовно, покращився, статистичні дані свідчать, що український ринок цінних паперів не розвивався стабільно і не в усіх аспектах (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Світові фондові індекси за 2010-2021 роки, (у пунктах) [37]

Індекс	Рік		
	2010	2015	2021
PFTS (Україна)	611	394 (-36%)	522 (+32%)
UX (Україна)	1589	1053 (-34%)	1718 (+63%)
SSE Composite (Китай)	2800	3075 (+10%)	3632 (+18%)
Euro STOXX 50 (Європа)	2983	3100 (-4%)	3919 (+26%)
S&P 500 (США)	1300	1930 (+48%)	4796 (+148%)
FTSE 100 (Великобританія)	5900	6100 (+3%)	7516 (+23%)
DAX (Німеччина)	7170	9684	16271

		(+35%)	(+68%)
--	--	--------	--------

Після напруженого 2020 року нарешті було зроблено перші кроки до відновлення: впровадження вакцини від COVID-19, низькі відсоткові ставки, покращення споживчого попиту та масштабний пакет фіскальних стимулів у США стали основними факторами, що стабілізували волатильність та підштовхнули світові фондові ринки до нових максимумів. Однак не обійшлося і без негативних потрясінь: наприкінці 2021 року різко зросли ціни на газ, порушилися ланцюги поставок, а в листопаді з'явилася нова форма COVID-19, що додало невизначеності на всіх фінансових ринках. Рік завершився зростанням інфляційного тиску, перспективою підвищення процентних ставок та посиленням глобальної геополітичної напруженості.

Однак, незважаючи на всі поточні виклики, за останні п'ять років світові фондові ринки зуміли стабільно зростати та адаптуватися до нових змін. Зокрема, минулого року капіталізація світового фондового ринку досягла 123 трильйонів доларів США. За минулий рік капіталізація світового фондового ринку досягла 123 трильйонів доларів США. Найбільша частка активів припадає на американський регіон (57 трильйонів доларів США), за ним йде Азійсько-Тихоокеанський регіон (АТР; 38 трильйонів доларів США), а найменша - на Європу,

Три біржі з найвищими річними темпами зростання у 2021 році: Ханойська фондова біржа (+143,5%), Бейрутська фондова біржа (+57,8%) та Нігерійська фондова біржа (+52,3%) Три біржі з найвищими темпами зростання ринкової капіталізації у 2021 році: NYSE (+23%), Nasdaq (+28,8) та Шанхайська фондова біржа (+16,9%) [37].

Що стосується обсягів торгів на світовому фондовому ринку, то вони також закономірно зростають з року в рік, досягнувши у 2021 році рекордного показника в 160,95 трлн дол. США. Найактивнішим ринком для інвесторів і трейдерів залишаються США - 88 трлн доларів США, що трохи нижче загального показника. Ринки Азійсько-Тихоокеанського регіону дещо менш активні з

обсягом торгів 59,35 трлн. доларів США, а ринок США знаходиться в кінці списку. Європа, Близький Схід та Африка знаходяться в кінці списку з обсягом 13,6 трлн. доларів США. (Три біржі з найбільшим річним зростанням обсягу торгів у 2021 році: Латиноамериканська фондова біржа (+235,9%), Фондова біржа Дакки (+183,1%) та Палестинська фондова біржа (+120,2%). Три біржі з найбільшим зростанням вартості торгів у 2021 році: NYSE (+11,2%), Nasdaq (+11,6%) та Шеньчженьська фондова біржа (+24%).

Природно, що зі зростанням ринкової капіталізації світових фондових ринків з кожним роком збільшується і кількість компаній, відкритих для інвесторів, цінними паперами яких можна торгувати. Останні п'ять років спостерігається позитивна тенденція до зростання: у 2021 році кількість світових компаній становила 50314. Цікаво, що американський ринок з найбільшою капіталізацією має найменшу кількість публічних компаній, що котируються на біржі (11456). Це пов'язано з тим, що ринок зосереджений на якості, а не на кількості. Умови лістингу та нагляд є суворими, а самі компанії стають все більш технологічно досконалими. Злиття та поглинання відіграють важливу роль, створюючи більше великих компаній і витісняючи багато менших гравців ринку.

Більшість компаній, що котируються на біржі, зосереджені в Азійсько-Тихоокеанському регіоні (24205 компаній), за ними йдуть Європа, Близький Схід та Африка (1653 компанії).

За версією журналу Forbes, Berkshire Hathaway вважається найуспішнішою компанією світу, що котирується на біржі, у 2021 році (ринкова капіталізація 74,1 мільярда доларів США). Компанія працює у сфері страхування та комунальних послуг, енергетичному та фінансовому секторах, транспортно-експедиторській діяльності та роздрібній торгівлі.

На другому місці - Industrial and Commercial Bank of China (ринкова капіталізація 214 млрд доларів США). На третьому місці - Saudi Aramco (ринкова капіталізація 2,29 трлн доларів США), яка видобуває, транспортує та продає сиру нафту та природний газ.

Порівняно з 2020 роком, у 2021 році попит на деривативи на світових фондових ринках значно зріс. Як наслідок, у 2021 році було укладено 61 мільярд контрактів на деривативи, і вперше за останні п'ять років інвестори більше цікавилися опціонами (35 мільярдів контрактів), ніж ф'ючерсами (26 мільярдів контрактів) (рис. 2.3).

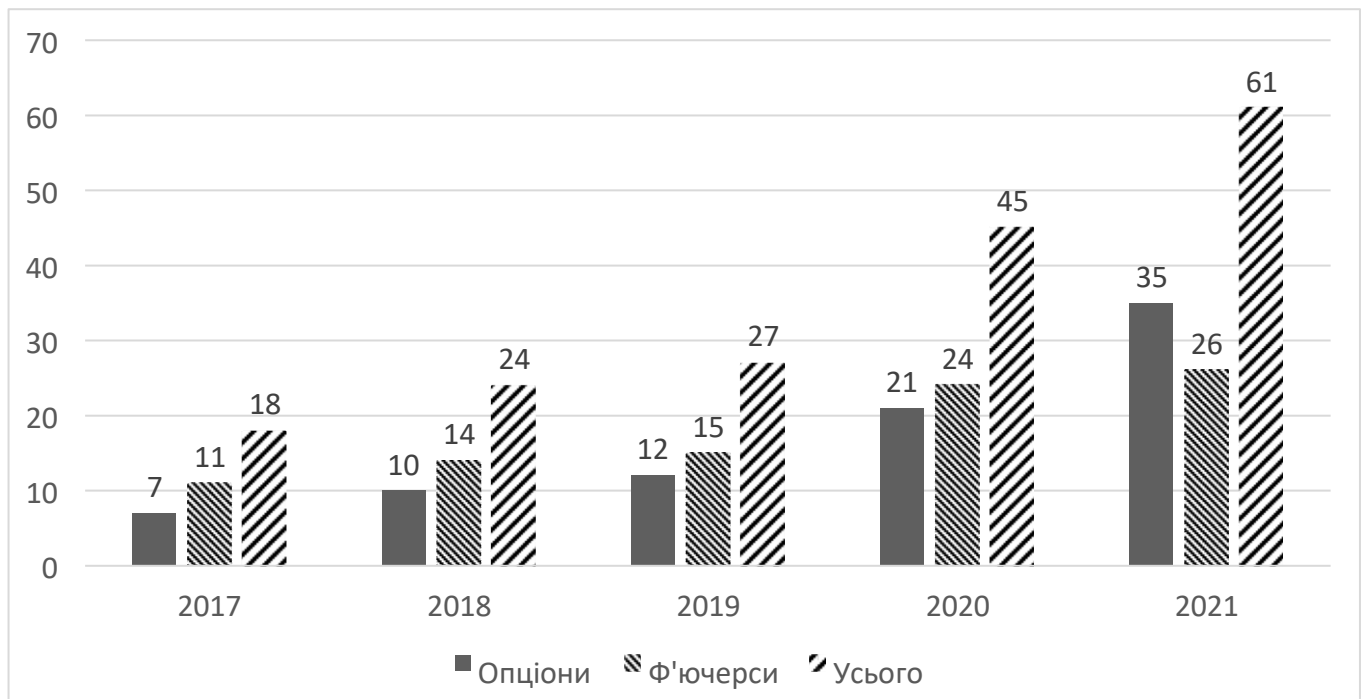

Рис. 2.3 Об'єми торгівлі деривативами на світовому фондовому ринку за 2017-2021 роки, (млрд. контрактів) [58]

У 2021 році торгівля деривативами зросла в усіх регіонах світу: в Америці (+21,7%), АРАС (+56,7%) та ЕМЕА (+5,8%). Найбільша частка ринку деривативів припадає на регіон АТР (48%), далі йдуть Америка (39%) та регіон ЕМЕА (13%).

Індексні опціони - це похідні фінансові інструменти, які дають власнику право (але не зобов'язання) купити або продати вартість базового індексу, наприклад, S&P 500, за визначеною ціною. Фактично акції не купуються і не продаються. Розрахунки за такими опціонами здійснюються лише на дату закінчення терміну дії і не передбачають дострокового виконання контракту.

У 2021 році популярність індексних опціонів значно зросла. Кількість контрактів за цим інструментом сягнула 15,9 млрд, з яких 15,1 млрд припало на

Тихоокеанський регіон, 440 млн - на Америку та 365 млн - на Європу, Близький Схід та Африку [107] (рис. 2.4).

Три біржі з найбільшим річним оборотом індексних опціонів у 2021 році: Національна фондова біржа Індії, Корейська фондова біржа та Cboe Global Markets (США).

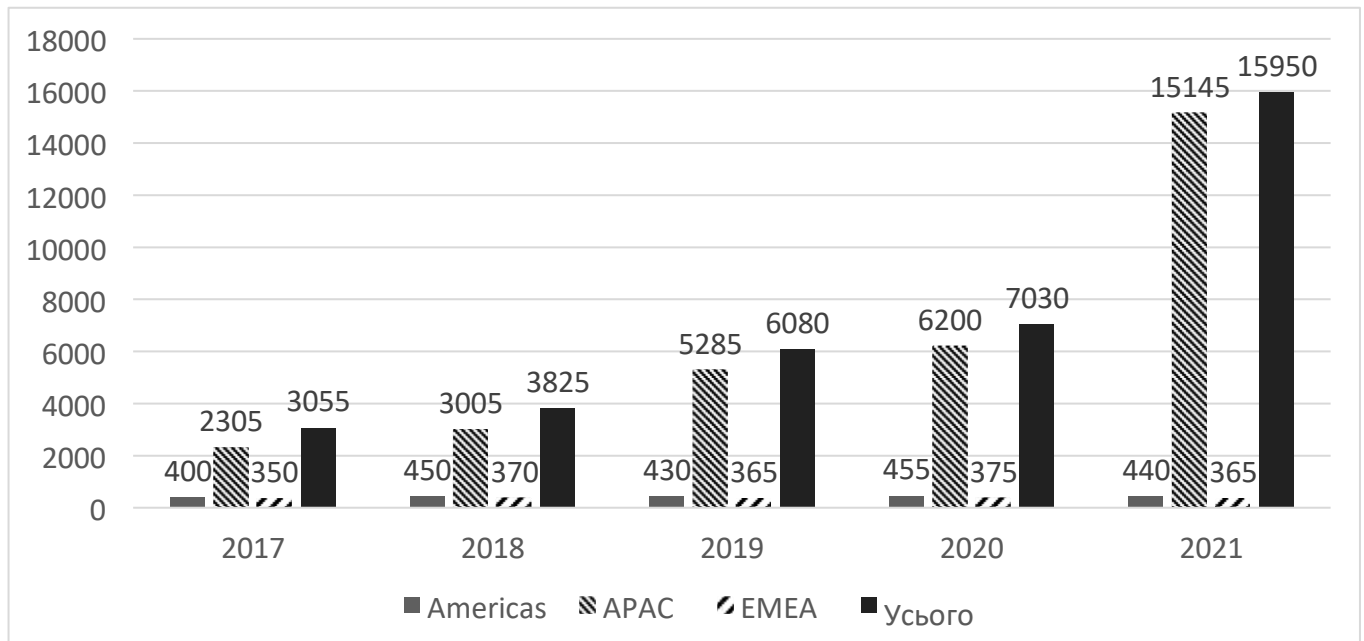

Рис. 2.4. Об'єми торгівлі індексними опціонами на світовому фондовому ринку за 2017-2021 роки, (млн. контрактів) [59]

У 2021 році загальний обсяг торгів індексними ф'ючерсами на світових фондових ринках склав 7,9 млрд контрактів. 5,8 млрд в Американському регіоні, 1 млрд в Тихоокеанському регіоні та 999 млн в Європі, на Близькому Сході та в Африці.

Таким чином, світові фондові ринки демонструють позитивну динаміку вже два роки поспіль і продовжують встановлювати нові історичні орієнтири, враховуючи поточні тенденції та динаміку. Незважаючи на міжнародну геополітичну напруженість, глобальну епідемію COVID-19 та пов'язані з нею економічні проблеми, світова бізнес- та інвестиційна спільнота вміє адаптуватися та знаходити нові та креативні шляхи для розвитку та процвітання. Це особливо помітно на прикладі зміцнення світових ринків цінних паперів через середній показник Індексу розвитку фінансових ринків, який продовжує покращуватися

протягом останніх кількох років, та стійке зростання національних індексів у міру збільшення ринкової капіталізації.

Фінансові ринки традиційно є одним з найбільш глобалізованих секторів, але в міру того, як війна посилюється, ця зміна вплине на довгострокову еволюцію світових фінансових ринків та ринків капіталу. Ця складна ситуація в поєднанні зі зростанням відсоткових ставок у розвинених країнах і невіпорядкованими рухами на світових фінансових ринках може мати руйнівний вплив на країни, що розвиваються. Ця ситуація вже призвела до відтоку капіталу, оскільки інвестори шукають безпечних притулків, прискорюючи волатильність на товарних, валютних та облігаційних ринках і підвищуючи премію за ризик на фінансові зобов'язання ринків, що розвиваються.

Найбільше постраждали європейські фондові ринки через їхню географічну близькість до зон конфліктів, залежність від енергоресурсів та низький рівень ризику деяких банків та інших фінансових установ. Тривала волатильність цін на сировинні товари також може серйозно вплинути на ринки товарного фінансування та деривативів, що потенційно може спричинити подальші збої, як, наприклад, нещодавні різкі коливання, що призвели до зупинки торгівлі нікелем. Тим не менш, лідери G7 пообіцяли заборонити або поступово відмовитися від російської нафти. Вони зазначили, що зміни будуть зроблені вчасно і впорядковано, щоб дозволити країнам-членам знайти альтернативні джерела постачання для пом'якшення впливу таких факторів на ліквідність і умови фінансування [30].

Політики посилюють окремі макропруденційні інструменти для усунення осередків вразливості (наприклад, для боротьби зі стрімким зростанням цін на житло), уникаючи при цьому значного посилення монетарних умов. Найважливіше тут - збалансувати ситуацію, беручи до уваги невизначеність економічних перспектив, процес нормалізації монетарної політики, що триває, та обмеженість фіскального простору після пандемії.

Водночас компроміс між енергетичною безпекою (адекватне та доступне постачання) та кліматом (регуляторні механізми, спрямовані на підвищення цін

на нафту та газ) стає все більш очевидним, оскільки вплив міжнародних санкцій проти росії на постачання та ціни поширюється, зокрема, в Європі. Хоча в найближчому майбутньому можуть бути невдачі через зміну клімату, прагнення зменшити енергетичну залежність від росії може стати каталізатором змін. Тому головною метою сучасної глобальної політики є збалансування фінансових ринків, стримування зростання цін і цінового тиску, а також запобігання інфляції.

2.3. Рушійні процеси розвитку світового фондового ринку

Ступінь розвитку та роль фондових ринків у різних країнах відрізняється. Це пов'язано з відмінностями у структурі акціонерної власності та системі контролю над компаніями. Найбільш розвинені фондові ринки в країнах з "аутсайдерською" моделлю контролю над капіталом (США, Великобританія та інші англосаксонські країни). Ця модель має наступні характеристики [45]:

- 1) капітал акціонерного товариства належить широкій групі індивідуальних та інституційних інвесторів;
- 2) існують ефективні механізми та системи розкриття інформації для захисту прав інвесторів;
- 3) існує певний ступінь відокремлення менеджменту компанії від акціонерів, оскільки акції розподілені між великою кількістю власників, поведінку яких важко координувати.

Для європейських країн, Японії та країн, що розвиваються, характерна "інсайдерська" модель регулювання капіталу. Для цієї моделі характерні: концентрація власності на великі пакети акцій; поширене перехресне володіння цінними паперами; фондові ринки менш розвинені, ніж в "аутсайдерській" моделі, і менші за розміром; нижча капіталізація компаній; менша кількість цінних паперів, що обертаються на ринку; великі акціонери мають ефективний контроль над компанією, і це дозволяє їм великі акціонери мають ефективний контроль над компанією, а дрібні акціонери є менш захищеними.

З комерційної точки зору, вкладання фінансових та інвестиційних коштів у виробництво і (враховуючи реалії фондового ринку) в цінні папери та подібні активи є бажаним [48]:

- інвестиційний проект відповідає стратегічній лінії компанії-інвестора або іншого суб'єкта, що приймає інвестиційне рішення, в частині формування раціональної номенклатури продукції, що випускається, забезпечення терміну окупності витрат, джерела коштів для покриття витрат і стабільних прибутків (помірних або, навпаки, концентрованих протягом певного періоду);

- прибутковість конкретного інвестиційного проекту з урахуванням вартості грошей у часі є вищою, ніж прибутковість альтернативних інвестиційних проектів;

- очікувана норма дохідності інвестицій є вищою за очікуваний рівень інфляції;

- чистий дохід від таких інвестицій перевищує чистий дохід від розміщення коштів на депозитному рахунку в банку;

- рентабельність активів підприємства після реалізації проекту зростає (або принаймні не знижується) і в будь-якому випадку перевищує середню розрахункову процентну ставку за позиковими коштами.

Важливою особливістю міжнародних ринків капіталу є те, що вартість запозичень є значно нижчою, ніж на кредитних ринках. Відповідна різниця становить близько 20-30%, причому в умовах значної диверсифікації засобів переміщення та запозичення фінансових і капітальних ресурсів [55].

Сучасний стан світових ринків цінних паперів характеризується стрімким зростанням ринку облігацій, причому це зростання тривало навіть під час кризи фондового ринку, яка супроводжувалася стрімким падінням індексів капіталізації та банкрутствами найбільших компаній. Ринок облігаційних позик забезпечив зростання світового ринку цінних паперів у несприятливих умовах розвитку. Привабливість світового ринку облігацій значною мірою зумовлена змінами в цьому секторі фондового ринку. Зокрема, корпоративні облігації відіграють все більш важливу роль. Збільшення обсягів випуску корпоративних

облігацій створює сприятливі умови для економічного розвитку країни та поживає інвестиційне середовище.

Так, за останній рік капіталізація світових фондових бірж значно зросла, провіщаючи подальший стрибок вперед. Головну роль у цьому відіграли США та європейські країни. Варто також відзначити надзвичайно динамічний розвиток ринків цінних паперів у Китаї, Японії та Індії.

Таким чином, фондовий ринок є важливим елементом мобілізації фінансових і капітальних ресурсів у ринковій економіці, а також інструментом реалізації інноваційної політики держави. Він стає невід'ємним атрибутом інституційного регулювання національної економіки.

Висновки до розділу 2

Світовий фондовий ринок став високотехнологічною галуззю. Стрімкий розвиток технологій та концепцій в останні десятиліття дозволив торговим платформам подолати обмеження, пов'язані з місцем розташування, розміром та кількістю учасників, і забути про географічні та часові кордони. Постійне вдосконалення та розвиток нових інформаційно-комунікаційних технологій є каталізатором усіх перетворень, що відбуваються на фондовому ринку.

Транзакції здійснюються за допомогою електронних серверів у центрах обробки даних, де комп'ютери обмінюються пропозиціями купівлі-продажу, надсилаючи повідомлення через мережу. Особливістю нещодавньої трансформації фондового ринку є швидкий розвиток і використання алгоритмічної торгівлі, зокрема, так званої високочастотної торгівлі. Алгоритмічна торгівля усуває людські емоції з процесу прийняття рішення про купівлю або продаж цінних паперів.

Таким чином, можна сказати, що світові фондові ринки продовжують встановлювати нові історичні орієнтири, які є позитивними вже другий рік поспіль, враховуючи поточні тенденції та динаміку. Незважаючи на міжнародну геополітичну напруженість, глобальну епідемію COVID-19 та пов'язані з нею

економічні проблеми, світова бізнес- та інвестиційна спільнота вправно адаптується та знаходить нові креативні шляхи для розвитку та збагачення. Це особливо помітно на прикладі зміцнення світових ринків цінних паперів через призму середнього індексу розвитку фінансових ринків, який продовжує покращуватися протягом останніх кількох років, та стійкої тенденції зростання національних фондових індексів разом із збільшенням загальної ринкової капіталізації.

Глобалізація світової економіки вилилася в широкий спектр міжнародних операцій, сприяючи формуванню міжнародних фондових ринків у тому вигляді, в якому ми їх знаємо сьогодні. На розмір і глибину міжнародних фондових ринків безпосередньо вплинув процес фінансової інтеграції, який призвів до усунення бар'єрів між національними та міжнародними фондовими ринками, збільшення транскордонних потоків капіталу та формування нових структур учасників. Розвиток міжнародних фондових ринків в епоху глобалізації забезпечує необхідні умови для більш тісної взаємодії між усіма учасниками світових фінансів.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу світового фондового ринку та його сучасного стану та закономірностей розвитку були зроблені наступні висновки:

1. Важливо вивчати функціональні закономірності таких явищ, як світові фондові ринки та розуміти особливості їхньої організації, особливо відмінності між первинними та вторинними ринками. У сучасному глобалізованому світі існує тісний взаємозв'язок між розвитком світових фондових ринків та бізнесом.

2. Світові фондові ринки - це фінансово-економічні платформи, основною функцією яких є регулювання торгівлі цінними паперами через купівлю, продаж, обмін та заставу. Ефективні фондові ринки дозволяють акумулювати та перерозподіляти фінансові ресурси і спрямовувати кошти в найбільш перспективні галузі.

2. Існуючі концепції фінансів, фондових ринків та цінних паперів вражають своєю схожістю, але виключити будь-яку з них без шкоди для якості опису процесу неможливо. Сутнісна єдність цих понять базується на єдності їх основних функцій та наявності єдиного об'єкта - грошових ресурсів. Відмінності між поняттями стосуються створення різних інституційних форм, спрямованих на організацію цього обігу, а також різних форм трансформації грошових ресурсів (фінансові інструменти, цінні папери).

2.Ринки цінних паперів, як і інші ринки, не завжди є передбачуваними, навіть у своєму найрозвиненішому стані, а точніше, неможливо передбачити їх зміни з повною та абсолютною точністю. Неможливо також дати детальний рецепт поведінки на українському ринку. Однак ми вважаємо, що вивчати ринок - це не означає передбачати його. Необхідність вивчення українського фондового ринку цілком очевидна.

Зміни в структурі інституційних інвесторів відбуваються в контексті поширення нових інструментів фондового ринку, посилення конкуренції - важливої умови в процесі глобалізації - та консолідації фінансових установ. Географічна структура ринків акцій та облігацій дає загальне уявлення про тенденції їх розвитку.

3. На ринок облігацій припадає найбільша частка ринку цінних паперів США - близько 51%. Частка Азійсько-Тихоокеанського регіону становить 21%, а найменша частка - 28% припадає на Європу, Африку та Близький Схід.

Загалом, використання комп'ютерних комунікаційних технологій посилює конкуренцію між усіма елементами інфраструктури бірж та їх учасниками, змушуючи їх вдосконалюватися технологічно, організаційно та методично. Характерною рисою глобальної біржової інфраструктури є рівноправність операцій на біржі та на відкритому ринку.

Таким чином, процеси, що відбуваються на світових фондових ринках, стали неконтрольованими та важко регульованими завдяки впровадженню сучасних інноваційних технологій. Тому існує потреба в удосконаленні системи

управління фондовим ринком шляхом запровадження низки норм і правил, трансформації існуючих регуляторних органів або створення нових.

4. Сучасний стан світових ринків цінних паперів характеризується стрімким зростанням ринку облігацій, причому це зростання тривало навіть під час кризи фондового ринку, яка супроводжувалася стрімким падінням індексів капіталізації та банкрутствами найбільших компаній. Ринок облігаційних позик забезпечив зростання світового ринку цінних паперів у несприятливих умовах розвитку. Привабливість світового ринку облігацій значною мірою зумовлена змінами в цьому секторі фондового ринку. Зокрема, корпоративні облігації відіграють все більш важливу роль. Збільшення обсягів випуску корпоративних облігацій створює сприятливі умови для економічного розвитку країни та поживає інвестиційне середовище.

5. Сучасні тенденції та динаміка світових фондових ринків встановлюють нові історичні орієнтири, які вже третій рік поспіль є позитивними.

Адже, незважаючи на міжнародну геополітичну напруженість, глобальну епідемію COVID-19, війну в Україні та спричинені нею економічні проблеми, світова бізнес- та інвестиційна спільнота вправно адаптується та знаходить нові креативні шляхи для свого розвитку та збагачення.

6. За останній рік капіталізація світових фондових бірж значно зросла, провіщаючи подальший стрибок вперед. Головну роль у цьому відіграли США та європейські країни. Варто також відзначити надзвичайно динамічний розвиток ринків цінних паперів у Китаї, Японії та Індії.

Таким чином, фондовий ринок є важливим елементом мобілізації фінансових і капітальних ресурсів у ринковій економіці, а також інструментом реалізації інноваційної політики держави. Він стає невід'ємним атрибутом інституційного регулювання національної економіки.

7. Отже, за результатами цього дослідження можна сказати, що світові фондові ринки постійно адаптуються до зовнішнього середовища, але слід очікувати подальшого низького зростання світової економіки, якщо будуть вжиті узгоджені та цілеспрямовані заходи щодо стабілізації світової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Voytenko O.M. The relevance of the issue of modern development of the international market of financial services / O.M. Voytenko // *Economic space: a collection of scientific papers*. 2011. No. 46. P. 115.
2. Burmaka M., Zinchenko F. Global format of financial-institutional transformation of stock exchanges. *International economic policy*. 2017. No. 2 (27). P. 40–61.
3. Klymenko V.V. *Financial market: education. manual* Kyiv: Center for Educational Literature, 2015. 358 p.
4. Офіційний сайт НКЦПФР Фондові біржі. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/stock-exchanges>
5. Мошенський С. З. Фінансові центри України та ринок цінних паперів індустріальної епохи. *London: Xlibris*, 2014. 453 с.
6. Ukrainian news. URL: <https://ukranews.com/en/news/872754-standard-poor-s-downgradesukraine-to-pre-default>
7. Офіційний сайт Statista. *Статистика*. URL: <https://www.statista.com/statistics/710680/globalstock-markets-by-country>
8. Улинець-Ходаківська В. Інтеграція України до єдиного ринку фінансових послуг ЄС. *Україна БізнесРевю*. 2016. № 5. С. 1
9. Бойцун О. І. Міжнародний досвід формування фінансової відкритості в умовах глобальних змін. *Інноваційна економіка: всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2013. № 5. С. 46-49.
10. Ткаченко Н. В. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток фінансових посередників. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2014. № 26. С. 81-88.
11. Довгалюк В. В. Фінансова глобалізація: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2017. №7. С. 34–38.
12. Киричок Я.В. Військові облігації: надійний інструмент для інвесторів та ефективна форма залучення капіталу для країни під час війни / Я.В.

Киричок, А.А Прокоп'єва // Перша щорічна конференція пам'яті Надзвичайного та Повноважного Посла України Андрія Петровича Бешти: 1 липня 2022 року. Київ: МЗС, Посольства України в Таїланді, 2022.

13. Киричок Я.В. Трансформаційний вплив світового фондового ринку на розвиток бізнесу через призму поведінки інвесторів на прикладі Tesla та Nintendo / Я.В. Киричок, А.А Прокоп'єва // Круглий стіл «Європейські стандарти освітніх програм»: 10 листопада 2022 року. Київ: Національний авіаційний університет, 2022.

14. Міжнародні економічні відносини. Навч. посібник / за ред. проф., д.е.н. С.В. Сіденко. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ–друк», 2015. 465 с.

15. Побоченко Л.М. Інвестиційний клімат як фактор економічного зростання України / Л.М. Побоченко // Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: X міжнародна науково-практична конференція, 25 листопада 2016 року: тези доп. Харків, 2016. С.260-262.

16. Ричка М.А. Моделі структуризації фондових ринків / М.А. Ричка // Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: міжнар. наук.- практ. конф., 10 квітня 2019 р.: тези доп. К., 2019. С. 60-62.

17. Третьякова О.В. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах / О.В. Третьякова, В.М. Харабара, Р.І. Грешко // *Економічна наука*. 2020. –№5. С. 103-107. 108

18. Шкварчук Л.О. Фінансовий ринок / Навчальний посібник. / Л.О. Шкварчук. Київ: Знання, 2015. 382 с.

19. Штефан Л.Б. Тенденції розвитку біржового ринку цінних паперів в Україні / Л.Б. Штефан, Н.В. Мацедонська // *Інфраструктура ринку*. 2020. №42. С. 338-345.

20. Ємельянова Л. Аналіз рівня розвитку фондового ринку в країнах Центральної та Східної Європи. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 22. № 1. С. 108–116.

21. Ляшенко В.І., Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. / В.І. Ляшенко, О.С. Вишневський Київ: НАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2018. 252 с.

22. Міжнародна економіка : [підручник] / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.К. Лебедєва [та ін.] ; за ред. А.О. Задоя, В.М. Тарасевича. – К: Центр учбової літератури, 2012. 416 с.
23. Музиченко Г. Г. Формування та розвиток світового ринку цінних паперів в умовах економічної глобалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Г.Г. Музиченко 120 с.
24. Пантелєєва Н. М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози./ Н. М. Пантелєєва // *«Приазовський економічний вісник.»* 2017р. Випуск 3 (03) с. 69-73.
25. Поченчук Г.М. Фінансові технології: розвиток і регулювання./ Г.М. Поченчук // *«Економіка і суспільство.»* 2017 р. Випуск 13. с. 1193-2000.
26. Тарасюк М.В., Кощєєв О.О. Інновації в глобальній цифровій фінансовій сфері: оцінка трансформацій. / М.В.Тарасюк, О.О. Кощєєв // 57 *«Актуальні проблеми міжнародних відносин.»* 2017. Випуск 131с. 94- 110.
27. Фондовий ринок: підручник / О.М. Мозговий, А.Ф. Баторшина, О.Г. Величко, Т.О. Фролова та ін. К.: КНЕУ, 2013.
28. Ухналь Н.М. Особливості розвитку міжнародних фінансових центрів в умовах глобалізації фінансової системи / Н.М. Ухналь // *Наукові праці НДФІ.* 2015. № 2. С. 17–32.
29. Шуба М.В. Світові фінансові центри – «серце» глобального фінансового ринку / М.В. Шуба // *Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм.* 2014. Т. 1. Вип. 3. С. 85–88.
30. Редько О.В., Гаркавенко В.О. Вплив пандемії COVID-19 на стан та перспективи розвитку міжнародного фондового ринку. *Економічний вісник НТУУ «КПІ».* 2020 №17. С.161-174.
31. Закон України «Про депозитарну систему». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5178-17> (Дата звернення 01.04.2023)
32. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (Дата звернення 02.04.2023)

33. Галенко Н. О. Міжнародний фондовий ринок в контексті глобальної фінансової системи: специфіка взаємодії. URL: <http://perspektyva.dp.ua/files/articles.pdf>.
34. Гринькова В. М. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності / В. М. Гринькова, В. О. Корда, Т. І. Лепейко. Харків : ХДЕУ, 2015. - 254 с.
35. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmc.gov.ua/>
36. Раделицький Ю. В. Державне регулювання ринку фінансових інвестицій: зарубіжний досвід і національні реалії// Ю. В. Раделицький науковий вісник НЛТ України: *Збірник науково-технічних праць*. Львів : рвв НЛТУ України. 2014. вип. 19.13. С. 242–248.
37. Огляд ринку цінних паперів [електронний ресурс]. –режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/rzp/222.htm
38. С.В.Брюховецкой, Б.Б.Рубцова. М.: Фінансовий університет, кафедра «Фінансові ринки та фінансовий інжиніринг», 2013
39. Станік Н.А. Кризи на ринку цінних паперів: характерні риси та методи ранньої ідентифікації. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. М: *Фінансовий університет*, 2013.
40. Коваленко Ю. М. Функціонування фондового ринку України в сучасних умовах / Ю. М. Коваленко, А. С. Воробей // *Збірник наукових праць НУДПСУ: електронне фахове видання*. Ірпінь: НУДПСУ, 2015. № 1. С. 112–120. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/>
41. Гончар М. С. Фондовий ринок і економічний ріст / М. С. Гончар. К.: Обереги, 2014. 826 с.
42. Жуков Е. Ф. Ринок цінних паперів: підручник для студентів вузів, що навчаються за економічними спеціальностями. 2012. 463с.
43. Колева І. В. Мартемьянов А. І., Нечесін В. Г. Фондовий ринок та депозитарна система України: Навч. Посібник. Севастополь. Вид-во СевНТУ, 2014. 100 с.

44. Кравченко Л. С. Фондовий ринок / Л. С. Кравченко. Київ. 2014 р. 356с.
45. OTP Capital. 2022. Останні зміни на фондовому ринку в умовах воєнного стану. URL: <https://www.otpcapital.com.ua/2022/06/29>
46. Офіційний веб-сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України протягом січня-грудня 2021 року. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2021 рік. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/> (дата звернення 21.04.2023 р.)
47. Шевченко А. А., Петренко О. П., Кравченко Ю. І. Сучасний стан функціонування фондових бірж в Україні. *Modern Economics*. 2021. № 27(2021). С. 228-234. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-32](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-32).
48. Шуба О. А. Особливості інтеграції фондового ринку України у світовий фондовий ринок. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 183–189. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-183-189>
49. Улинець-Ходаківська В. Інтеграція України до єдиного ринку фінансових послуг ЄС. *Україна БізнесРевю*. 2016. № 5. С. 1.
50. Безвух С. Фондовий біржовий ринок України: стан, тенденції, проблеми і заходи щодо їх вирішення. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. No5. Ч. 1. С. 69–74.
51. Yemelyanova L. (2021). Relationship between the stock market development, banking sector development and economic growth in the CEE countries. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2021. No7(3), С. 118–126.
52. Алєйнікова Н. Функціонування фондового ринку України в умовах економічної нестабільності фінансового середовища. *Вісник ОНУ імені І.І. Мєчникова*. 2016. No 4(46). С. 144–149.
53. Баула О., Никитюк Т. Перспективи інтеграції вітчизняного ринку цінних паперів у світовий фондовий ринок. *Економічний форум*. 2017. No2. С. 255–261.

54. Руда О. Функціонування фондового ринку України, проблеми та перспективи розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №6. С. 794–798.
55. Васильєв О. Сучасні трансформації інфраструктури фондового ринку України та Європи. *Економіка розвитку*. 2016. №4(80). С. 16–22.
56. Глазова А. Особливості віртуалізації світового фондового ринку. Науковий вісник Ужгородського національного університету *Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. Вип. 24.
57. Добриніна Л. Фондовий ринок України: сучасні тенденції. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2014. №6. С. 49–59.
58. Статистика фінансового сектору НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial>
59. Аналітичний огляд регуляторно-правових змін на ринку цінних паперів України юридичної компанії Hillmont. URL: <https://hillmont.com/ua/publ/alerts/ukraine-overhauls-its-capital-markets-regulation-and-harmonizes-with-eu-law>

ДОДАТОК Б

SUMMARY

The diploma thesis «World stock market: concept, structure, current state», written Mykhaylo Oryekhov has a high level of quality and consists of 2 parts. The first part describes theoretical basis the financial analysis of world stock market and covers the definition, types methods and principles. Modern financial markets play an important role in the world economic system. They direct savings, which mainly come from households, to entities (individuals or legal entities) that need resources. Most of the resources are accumulated in the financial markets, which support the investment activities of companies and governments. Financial markets are usually divided into money markets and capital markets, and stock markets are part of both markets. The stock market can be identified with the financial market as a whole, since it is part of the markets that exist in both segments: the money market, which serves the short-term movement of savings, and the capital market, which serves the medium and long- term movement of financial resources. The Group carries out transactions with financial instruments classified as money market securities with a maturity of up to one year and capital market securities with a maturity of more than one year.

Keywords: financial position, financial condition assessment, financial stability, liquidity, solvency.

Имя пользователя:
Міжнародних фінансів Ананьєв Микола

ID проверки:
1015214010

Дата проверки:
23.05.2023 20:12:09 EEST

Тип проверки:
Doc vs Internet + Library

Дата отчета:
23.05.2023 20:16:35 EEST

ID пользователя:
100005723

Название файла: Вовк Анастасія Богданівна

Количество страниц: 45 Количество слов: 9422 Количество символов: 72702 Размер файла: 868.13 KB ID файла: 1014891730

10.9% Совпадения

Наибольшее совпадение: 2.62% с Интернет-источником (<https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/57060/1/%d0%a4%d0%99..>)

9.64% Источники из Интернета

375

Страница 47

7.42% Источники из Библиотеки

448

Страница 50

0% Цитат

Исключение цитат выключено

Исключение списка библиографических ссылок выключено

0% Исключений

Нет исключенных источников